

Teddneki János (Benedek Elek népmese)

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egyszer egy szegény ember, s ennek egy fia: úgy hívták, hogy Teddneki János. Ennek a legénynek akkora esze volt, hogy híre ment hetedhét ország ellen, még azon is túl. Azért hítták Teddneki Jánosnak, mert amit kigondolt az eszivel, azt meg is csinálta.

Azt mondta egyszer János az apjának: - Édesapám, nem maradok én többet a faluban, megyek, s pénzt szerzek az eszemmel. Mondta a szegény ember: - Ne menj, fiam, maradj itt, itthon is megélhatsz az eszeddel. De hiába beszélt, a legény elindult világgá. A szegény ember kikísérte a faluból, ott elbúcsúzkodnak egymástól, s egyszer csak nagy keservesen felsóhajtott! - Háj, háj, édes fiam, ki tudja, látlak-e többet?! Éppen egy száraz kút mellett állottak, s kiugrik abból egy kicsi emberke, s mondja: - Itt vagyok, te szegény ember, a nevemen szólítottál, mit akarsz? Mondja a szegény ember: - Nem téged híttalak, csak a fiamtól búcsúztam. - Hát hová megy a fiad? - Elmegy világgá, szerencsét próbál. - No, akkor ne is menjen tovább, jöjjön velem. Megfogadom kocsisnak s ha jól viseli magát, fizetek egy esztendőre egy véka aranyat. Jössz-e, fiam? Mondta János: - Megyek én jó szívvel, még a pokolba is. Hiszen eltalálta, mert ez a kicsi emberke, akinek Hájháj volt a neve, éppen az ördögök királya volt. Megfogta Jánost, beleugrott vele a kútba, s egy szempillantás alatt odalent voltak az ördögök országában. Ahogy leérnek, Hájháj király kezére ad két lovat Jánosnak, s azt mondja: - No, fiam, nekem most el kell mennem, hogy széjjelnézzek az országomban. Te csak vigyázz a lovakra, s mindenre a ház körül: úgy vedd hasznát. Volt Hájháj királynak egy gyönyörű szép leánya, s ahogy Hájháj király kitette a lábát hazulról, mindjárt felhívatta Jánost a palotába. A lovakat rábízta két ördöginasra, s Jánost magától el nem eresztette, amíg az apja haza nem került. Hazajő egy esztendő múlva Hájháj király, megy az istállóba, nézi a lovakat, hát azok olyan kövérek voltak, hogy majd kihaladtak, pedig János ügyet sem vetett rájuk. - Hallod-e, te János - mondotta Hájháj király -, egy esztendőre megint el kell mennem, te csak maradj itt, s ha ezután is jól viseled magadat, két véka aranyat fizetek. Elment Hájháj király, de János is ment fel a palotába. Álló esztendeig ki sem mozdult onnét. Ott volt mindig a királykisasszonnyal, aki mindenféle ördögös mesterségre tanította őt. De mire Hájháj király hazajött, János lent volt az istállóban, s Hájháj király nem is sejtette, hogy az ő kocsisa a palotában lakik. Pedig kérdezte Jánostól: - Te János, mit csinált a lányom, amíg odajártam? Felelte János: - Nem tudom én, felséges királyom, még a színét sem láttam. Jól van. Hájháj király ott marasztja Jánost harmadik

esztendőre is. Ígért neki három véka aranyat, s meghagyta, hogy egy kicsit ügyelődjék a palota körül is, bizony nem bánja meg, mert neki megint el kell menni, hadd lássa, mit csinálnak a népei. Hájháj király elment az országába, János pedig fölment a palotába. Hanem a harmadik esztendő utolsó napján azt mondja a királykisasszony Jánosnak: - Na, János, eredj az istállóba, mert holnap hazajő az apám. Több esztendőre nem tart meg, de még jól meg is ver, hogy a csontod is ropog belé. Hanem nesze, adok én neked csudaírt, ezzel kend meg a testedet előre, s nem érzed a verést. Hazajő Hájháj király, s hát éppen úgy lett, ahogy a királykisasszony mondotta. Mit súgtak, mit nem az ördögök a fülébe, elég az, hogy Jánost jól megrakta, azután a hat véka aranyat kimérette neki, s fogta, ami cókmókja volt, azzal együtt Jánost a száraz kúton felvitte a hazájába. Vitte volna János haza a sok pénzt, de nem bírta. Hazament az apjához, két ökröt befogtak, s úgy vitték haza a hat véka aranyat. A szegény embernek szemeszája tátva maradt a tenger sok pénz láttára. - No, fiam, szerzettél pénzt eleget, most mit csinálsz vele? - Mit-e? Építtetek egy olyan palotát, amilyen a királynak sincs, s olyan magas fallal, mint a templom, körülvetetem. - Ó, fiam - mondotta a szegény ember -, jobb volna, ha földet s marhát vennél. De hiába beszélt, János megvett egy nagy rétet, pallérokat hívott, s építtetni kezdte a palotát. Azám, de még a fundamentumát sem rakták le, elfogyott a hat véka arany. - Látod, fiam, látod - mondotta a szegény ember -, jobb lett volna, ha földet s marhát vettél volna. - Ne búsuljon, édesapám, csak jöjjön velem. Hallom, hogy a városban sokadalom van, majd szerzek ott pénzt. Bemennem a városba, ki a barompiacra, ott egyszerre csak bukfencet vet János: gyönyörűséges szép agár lesz belőle, még lánc is volt a nyakán, tiszta színarany. Mondta az apjának: - Apám, négy véka aranyon alul el ne adjon, de a láncot még annyiért se. Jön a piacra egy herceg, meglátja az agarat, megtetszik neki, kérdi: - Mi az ára? Feleli a szegény ember: - Négy véka arany az agár ára, hat véka a nyakláncé. Szót sem szólt a herceg, kimérette a tíz véka aranyat. - Nesze, szegény ember, vigyed! A szegény ember elvitte a tíz véka aranyat, a herceg ment az agárral. Amint mennek egy erdőn keresztül, uccu, felugrik előttük egy nyúl. Gondolja magában a herceg: no, most megpróbálom, mit tud az agaram. Szalad a nyúl, utána az agár, eltűnnek egy sűrűségben, sűrűségből ki egy tisztásra. Ott bukfencet vet a nyúl, s egy nagy juhnyáj lesz belőle, bukfencet vet az agár is, s juhász lesz belőle, még bot is volt a kezében. Szalad arra a herceg nagy izzadva, kérdi a juhászt: - Hallja kend, nem látott-e erre szaladni egy nyulat meg egy agarat? - Dehogynem láttam - felel a juhász -, láttam én ezelőtt kétszáz esztendővel. - Ostoba számár - förmedt rá a herceg -, azt kérdem, hogy most látott-e?! - Most nem láttam - mondotta a juhász. A herceg nagy mérgesen

elment, János pedig behajtotta a juhokat a vásárra. Ott drága pénzen eladja a juhokat, hazamegy, s tovább építik a palotát. No, fölépítik a falakat, de fedélre megint nem volt pénz. Bemennek újra a városba, ki a piacra, ott bukfencet vet János, s gyönyörű aranyszőrű paripává változik. Még kantár is volt a fejében, mégpedig tiszta színarany kantár. Mondja János: - Apám, most hat véka aranyon alul ne adjon, de a kantárt még annyiért se. Kicsődül a piacra a sok nép, bámulják az aranyszőrű paripát, bezzeg szeretné megvenni ez is, az is, de kinek van hat véka aranya? Hát még a kantár? Azért kilenc véka aranyat kér a szegény ember. Egyszerre csak odavetődik Hájháj király, kérdi a ló árát, mondják neki, s egyet sem alkuszik, kiméreti a tizenöt véka aranyat. Azzal felült az aranyszőrű paripára, hipp- hopp, levágtatott vele az ördögök országába. Ottan bekötötte a legszebb istállóba, tizenkét ördöginast rendelt melléje, azok aranykefével kefélték, arany vakaróval vakarták, s eleven szénnel abrakolták. No de Hájháj király elmegy hazulról, s az aranyszőrű paripának sem kell több, bukfencet vet, megint János lesz belőle, fölmegegy a palotába. Mikor meg nesztét vette, hogy jó Hájháj király, visszaszaladt az istállóba, s megint paripává változott. Hazajő Hájháj király, s mit súgnak a fülibe, mit nem az ördögök, eléveszi a leányát, vallatja, de hiába, a leány nem szól semmit. - No, ha megnémultál - mondja Hájháj király -, nem vagy többet az én leányom! Behívatott tizenkét ördögöt, mondta nekik: - Vigyétek a felsővilágba, ottan építsetek egy várat a legmagasabb hegynek a tetején, de olyat, hogy onnét ki ne tudjon jönni. Elviszik a szegény királykisasszonyt az ördögök, odafönn a felsővilágban a legmagasabb hegy tetején építenek egy várat, oda bezárják, s tizenkét ördög állott istrázsát, hogy senki emberfia se ki, se be ne mehessen. Telik-múlik az idő, egyszer követ jön a felsővilágból Hájháj királyhoz, s mondta: - Felséges Hájháj király, a te keresztfiad, a vörös király fia, hozzád küldött, emlékszel-e, hogy egyszer egy szép lovat ígértél neki? - Emlékszem - mondotta Hájháj király. - Hát a királyfi most házasodni akar, kellene az a szép paripa, adj egyet neki. Elmennek az istállóba, nézik a paripákat. Volt ott ezüstszőrű, aranyszőrű, gyémántszőrű paripa, de mennyi! - Válassz közülök - mondotta Hájháj király. - Nem választok - mondotta a követ -, az én gazdámnak is vannak ilyen paripái. Hanem véletlenül a követ bepillantott a szomszéd istállóba, s ahogy egyedül meglátta azt az aranyszőrű paripát, felkiáltott örömeiben: - Ez már paripa, ez volna az én gazdám alá való! Nem akarta Hájháj király semmiképpen adni azt a paripát, de addig beszélt a követ, hogy azt mondta: - Jól van, elküldöm az én kedves keresztfiának, de azt üzenem neki, hogy akármerre jár, vízbe ne eressze, hanem hidat veressen neki, mert különben megbánja. Elviszi a követ a paripát, mondja a királyfinak az üzenetet, s a királyfi mindjárt ráül, indul leánynézőbe. Hallotta

a hírét, hogy lakik egy várban egy idegen királykisasszony egyedül, magában, azt akarta feleségül venni. Elindul a királyfi nagy sereg katonával, s amint egy vízhez érnek, parancsolja, hogy verjenek hamar hidat. Mondja egy tiszt: - Ugyan minek az, felséges királyfi, csak keresztül tud menni ezen a vízen ez a híres paripa? Jól van, nem veretnek hidat, belemennek a vízbe, de ahogy a víz közepébe értek, kiugrott a paripa a királyfi alól, s kicsi hallá változott. Hej, lett nagy lárma, kiabálás, nem tudták, mit csináljanak. Honnét, honnét nem, ott termett Hájháj király, bukfencet vet, nagy hallá változik, s úszik a kicsi hal után. De a víz túlsó partján a kicsi halból nyúl lett, uccu, szaladt a réten. De bizony a nagy halból is agár lett, utána a nyúlnak. Hanem mikor éppen utolérte volna, bukfencet vetett a nyúl, s aranyszarvú szarvas lett belőle. De bizony bukfencet vetett az agár is, s medve lett belőle. Szaladt a szarvas árkon-bokron át, utána a medve, s mikor éppen az első lábát rá akarta vetni a szarvasra, megint bukfencet vetett, galamb lett belőle. No bizony, ha galamb, a medvéből meg sas lett. Repült a galamb, repült egyenesen a felé a vár felé, ahol a királykisasszony lakott. A királykisasszony éppen ott ült az ablakban, jól látta, hogy mi történik, azt is tudta, hogy ki az a kis galamb, s ahogy a galamb berepült, hirtelen becsapta az ablakot, kívül maradt a sas, s üthette, vághatta csőrével az ablakot, nem eresztették be. Ott a galamb bukfencet vetett, s legény lett belőle megint.

Na, többet nem is változott által semmivé, megmaradt legénynek. Hájháj király visszament nagy mérgesen a pokolba, János pedig felépíttette a palotáját egészen, odavitte a királykisasszonyt. Még ma is élnek, ha meg nem haltak.